

2004

ՊԵՏՐՈՍ Ե. Վ. ԿՈՍԴՅԱՆԴԻՆԵԱՆ

Պ. Տ. Ս.

Պ Ս Ա Կ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒ

Կաթողիկէ Տպարան — Պէյրութ

1934

Պ Ի Ր Տ Օ Ս Թ Ո Ւ Ն Ս Է Ս Ի

ՊԵՏՐՈՍ Ծ. Վ. ԿՈՍԴԱՆԴԻՆԵԱՆ

ՄԱԹՈՒՍԱՂԱՆԸՆ 4 ԻՆՃԻ ՍԻԱԼԸ

ՊՍԱԿ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒ

Մ Ո Ւ Գ Ա Տ Տ Է Մ Է

Ի՞նչու մեզայի Մաթուսաղանը 4 իւննի սիւալընա նեկապ սր: Օգույանլարը օսանքըմամազ իչիւն միւհեալեմէ քարզընը գուլլանմայօրուզ: Լափն պու եազըլըըն գօլայնա անլաւըլմասը իչիւն, Մաթուսաղանըն սիւալլարընըն խիւլասեխնի պուրանըգսա սերն էքմեք մենպուրիչէքինէ պուլունույօրուզ:

Մաթուսաղանըն օղլու Պր. Զափեսա պազը դայէրլէ միւնիմմ սեպէպլէրէ մեպնի գարըսընը պօւամազ իսքիյօր: Լափն, Մաթուսաղա « գարը պօւամազ Ալլահըն էմրինէ գարըր սր » յէրէրէք օղլունու քէփիր էքիյօր: Պր. Զափեսա իսէ, Անաջնորդլարըն պիր չօգլարընա վէրսիփլէրի պօւ քեաղըսընը (քալագնամէյի) գուվկէրլի պիր տէլիլ գանն էսէրէք փէսէրինի « էսկի գափա, քօր սօճու » աւս էքիպ ալիէ տալիլինէ էքօվմիյէ դավղա էափըյօր: Մաթուսաղա սուրք պսակ խորհուրդու հազգընսա պիրազ մալիւմաք

ալմագ, վե գարը պօշամագ խուսուսունսա Քրիստոսուն հագրգի քալիմաքընը անլամագ իչիւն օղլու իլե պիր կիւն ագշամ իւզէրի եանըմա կէլիսի :

Պու Զուրսաքսան իսքիճասե հեհեհ պու ֆիւլիւֆ մեգալէի եագմալա գարար վեհիմ, չիւնֆի սուրբ պսակ խորհուրդու հագրնսա նեմաքա վեհիլեհեհ քալիմաք գեմանըմըն հն պեօյիւֆ բուհանի իհքիյանլարնսան պիրի սիր :

Պիր չօգ ֆիսքեանլար պսակ խորհուրդու հագրնսա սօրու պիր Ֆիֆիհե մալիֆ սեյիլսիրլեր : Պու ազիզ խորհուրդա սաի'ր օլան Քրիստոսուն սօրու վե հագրգի քալիմաքընը չօգ ֆիմսէլեր ֆեամիլեհն ունուսմուշարսքը, եախօս օնու հիչ եօյրեմեմիւլերի սիր : Վեհիլեհն քալագնամէլերին սայըսը կիւնսեհն կիւնե չօղալմագսա սր : Պէյրուքսա մեհու պիր քարգսա պսակ օլարագ ալսըր գարըյը Շամսա պօշայըպ, Թարապուլուսա, եախօս պաշգա պիր ֆեօյսե քեհրա հվլեհիպ պիր գաչ այ սօնրա օնու սախի քեհ հեհեհ պաշգա պիր գարը եախօս գրգ իլե հվլեհեհն ահեմլերիմիզ վար սր : Սուրբ պսակ խորհուրդունա վանիպ օլան հիւմեք նեմա'աքըմըգ արասընսա քեհեհնի եքմեհեհ սիր, վե պունուն քապի'ի նեքիհեսի օլարագ, ա'իլե գուսիլեքի սախի չօգ քեհեհնի հեիյօր :

Գաքի պիր քարգսա պու հալլարըն հօնիւ ալընմագ իսե միլլեքին միւսքագպէլի չօգ ֆեհն օլանագ սր : Պեօլեհ նիֆեհանըզ վե հուլղուսուզ պապա վե անասան հիւնեայա կիլեհն չօնուզարսան նե' խայր պեհիլեպիլիրիզ . . . :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

1. — Նիֆեհան նե' սիր — Նիքեան չէրան ճաի'զ օլան էրքէք վե գարը արասընտա ագա էտիլէն պիր մուգալէլէ օլուպ, օնուն իլե էրքէք վե գարը եէքտիկէրինէ պաղլա- նըրլար, քէնտի քէնտիլէրինի պիրպիրինէ վեհէրէք, ինսան ճիսինին չօղալմասընա տաիր օլան էմրի մախ- սուսլարընըն իճրասը իչիւն եէքտիկէրի իւզէրինէ հագգ գաղանարագ չիրքէթ հալընտա պիր արատա եաչարլար : Ազիզ Բիթապ տախի պու մանատա նիքեանը պիզէ պիլտիրիյօր : « Պու ճիհէթլէ առէմ փէտէր վե վալիտէ- սինի թէրք էտէրէք զեվճէսինէ պիրլէչիպ եէք վիճուտ օլաճագլար տըր » Ծնն. 2, 24 : Նասըլքի իրէլիտէ կէօս- թէրէճէյիզ իչպու նիքեան մուգալէլէսինի Քրիստոս էֆէնտիմիզ ազիզ խորհուրդարըն տէրէճէսինէ թէրֆի էյլէտի :

2. — Նիֆեհանըն միւհեսիսի — Նիքեանըն միւհեսի- սի, ազըլըն առէմլէր, եախօտ միլթէմէտտին, եանի մէտէնի տէնիլէն միլլէթլէր, եախօտ հէօքիւմէթլէր տէյիլտիրլէր : Նիքեանըն միւհեսիսի խալիլգիմիզ Ալլան պիզլաթ քէնտիսի տիր : Ալլան Ագամըն հալընըզ գալ- մասընը իսթէմէյերէք օնա պիր եարտըմճը վէրմէք միւրատ էյլէտի, լաքին մէվճուտ մախլուգաթ միեա- նընտա օնա միւհեսիսի պիր արգատաչ պուլունմատըրը իչիւն, Ագամըն էյէյի քէմիքլէրինտէն պիրինի ալարագ գարըյը եարաթտը վե անը Ագամա կէթիրտի : Ագամ գարըյը կէօրէրէք « չիմտի պու քէմիքլէրինտէն քէմիք վե էթիմտէն էթ տիր : պու ինսանտան ալընտըրը իչիւն Նիսա թէսմիյէ օլունսուն » տէտի. Ծնն. 2, 18-25 :

Քէզա « Ալլան ինսանը երբէք վէ տիշի եարատըպ օնլա-
րը միւսարեքլէտի, վէ օնլարա մէյվէտար ուլունուդ,
վէ չօղալըպ զէմինի տօլտուրունուդ տէտի »: Զնն. 1,
27-28:

3. — Նիքեահրն մագասար — Եօգարըտա զիքր էյ-
լէտիյիմիդ անէթլէր նիքեանը թէ'սիս էտէն խալիդիմիդ
Ալլանըն, վէ նիքեանըն մագաստընը տախի պիդէ պիւ-
տիրիյօրլար: Շէրան ճաի'դ օլան երբէք վէ գարընըն
պիրլէյմէլէրինէ միւսա'ատէ էթմէքլէ, Ալլան էվվիլա վէ
պաշըրնա ինսան ճինսինին պագասընը օնուն չօղալմա-
սընը իսթէյօր: Շու հալտա նիքեան ինսան իշիւն պիր
թապիւթ վաղիֆէսի, թապիւթ հօմօսու օլմուշ օլույօր:
Իշպու թապիւթ վաղիֆէսինին իֆասընը գօլայլաշտըր-
մագ իշիւն, Ալլան երբէք վէ գարընըն արասընա թա-
պի'ի պիր մէյլ, պէօյիւք պիր մուհապպէթ գօմուշտուր:

Իքինճի տէրէճէտէ նիքեանըն պաշա մագաստլարը
տախի վար տըր: Ադամըն կիւնանընտան սօնրա նիք-
եան շէնվէթէ գարչը ինսանըն զաիֆ թապիւթընա
պէօյիւք պիր հարտըմ օլտու, պիր մուսլէճէ օլտու:
Քէզա գարը երբէյին հարտըմճըսը տըր: « Բապպ Ալլան
Ադամըն հալընըզ պուլունմասընը էյի տէյիլտիր, օնա
քէնտիսինէ միւնասիպ պիր հարտըմճը խալգ էտէլիմ
տէտի »: Ծնն. 2, 18:

38887-67

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՆԻՔԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒ

Նօմօս վէ փէյլամպէրլէրի իքմալ վէ քէմալիյէթէ
վասըլ էթմէք իշիւն տիւնեայա կէլէն Գրիստոս նիքեանը
տախի հա'տտի քէմալէ կէթիրտի: Օնու լութֆ մէնպա'ը
օլան խորհուրդլարըն տէրէճէսինէ թէրֆի էյլէտի:

Հաշմէթլու Պիոս 11 ինճի Սրբազան Քանանայա-
պետ նիքեան իւզէրինէ հաղտըղը « չրջաբերական »ընը
պէր վէճն աթի պաշլայօր:

« Ազիդ նիքեանըն փայէսինին, էյ' մէօնթէրէմ
պիրատէրլէր, նէ տէրէճէ պէյիւք օլտուղու շունտան
անլաշըլապիլիքի, էպէտի Փէտէրին Օղլու Բապպըմըզ
Գրիստոս տիւշմիւշ օլան (կիւնանքեար) ատէմին թէ-
նինի ալտըգտան սօնրա, ա'իլէ վէ պէշէրիյէթ չիւքէ-
թինին էսասը վէ թէմէլի օլան նիքեանը, ինսան ճինսի-
նին'ումուսի իսլանընա թէշէպպիւսէթ տիրէն մուհապէթ
բլանընա (ծրագիր) խուսուսի պիր թարգտա տախիլ էթ-
մէյի քեաֆի սայմատը: Օնու (նիքեանը) քէնտի իլանի
թէշքիւթընըն ասլընա կէրի տէօնտէրէրէք եէնինօմօ-
սուն պիր հազըգի վէ « պէօյիւք » խորհուրդու տէրէ-
ճէսինէ թէրֆի էյլէտի... »

Գրիստոս էֆէնտիմիդ Փէտէրին թէ'սիս էյլէտիլի
նիքեանըն իւզէրինէ պիր տէ խորհուրդ իլալէ էթմէտի,
լաքին այնի նիքեանը ազիդ խորհուրդլարըն սըրասընա
թէրֆի էյլէտի, եիւքսէլթտի: Պու սէպէպտէն նիքեանը
խորհուրդտան, եախօտ խորհուրդու նիքեանտան այըր-
մագ, թէֆրիք էթմէք միւմքինսիդ տիր: Իմտի իտարէի
հաղըրէտէ իքի քրիսթեան արասընտա ազտ օլունան

70 58880

նիքեան մուգալէլէսի, մութլազա ազիզ խորհուրդ տէմէք տիր: Գաթի սուրէթտէ սուրբ խորհուրդու ալմամազ նիյէթի իլէ նիքեան օլան իքի քրիսթեանն նիքեանը պօշ տուր: Սուրբ Լեոն Քահանայապետ « իզտիվամ չիրքէթի տէյօր, էօյլէ պիր թարգտա թէ'սիս էտիլտի քի, տէյիլ կալընըզ էրքէք վէ գարընն պիրլէշմէսի, իլլա հէմտէ Յիսուս Քրիստոսուն վէ ազիզ Քիլիսսանն սուրբ խորհուրդու թալէպէտիլսին: Իմտի պանա էյլէտիյինիզ սիւալա կէլինճէ, եանի օլ գարընն նիքեան խորհուրդունու ալմատըզը թաստիզ օլույօր իսէ, օնուն նիքեանը հազըզաթէն պօշ տուր » 67 նճի մէքթուպ:

1. — Քրիսթեան Գիթեան 7 խորհուրդլարսան պիրի սիր

Քրիսթեան նիքեաննն նէ տէրէճէ պէօյիւք վէ ազիզ պիր խորհուրդ օլտուղունու էյիճէ անլամազ իչիւն Պօղոս Առաքեալըն Եփեսոսլուարա հազտըզը սէօղլէրի խաթրըմըզա կէթիրէլիմ: « Խորհուրդս այս մեծ է » պու սըրր պէօյիւք տիւր տէյօր Պօղոս Առաքեալ, չիւնքի օ Քրիստոսուն Քիլիսայա պիրլէշմէսինն միւշապէհէթի տիր, Քրիստոսուն Քիլիսայա պիրլէշմէսինի կէօսթէրիր: Քրիստոս Քիլիսայը ազիզ էթմէք իչիւն օնա պիրլէշտի, Քրիստոս Քիլիսայը սէվտի, օնուն ուղրունա հայաթըն ֆէտա էյլէտի: Քիլիսա տախի Քրիստոսու սէվէր, օնա իթա'աթ էտէր: Քրիսթեան նիքեանը իլէ պիրլէշէն էրքէք վէ գարը արասընտա օլան իրթիպաթ տախի պէօյլէ օլմայը տըր վէ այնի նէթիճէլէր հառըլ էթմէլի տիր: Ազիզ Քիթապըն՝ սէօղլէրինի օգույալմ: « Պիրպիրիլիզէ՝ Ալլաի գօրգուսու իլէ միւթի' օլունուզ: Գարըլար Բապազա կիպի գօճալարընա թապի' օլունուլար: Զիրա գարընն պաշը գօճասը տըր, նիթէքիմ

Քրիստոս տախի Քիլիսանն պաշը տըր, վէ վիճուտունուն գուրթարընը տըր: Լաքին նիթէքիմ Քիլիսա Քրիստոսա միւթի' իսէ էօյլէտէ գարըլար հէր չէյատէ քէնտի գօճալարընա միւթի' օլունուլար: Է'յ զէվճլէր քէնտի զէվճէլէրինիզի սէվինիզ նիթէքիմ Քրիստոս տախի Քիլիսայը սէվտի վէ օնուն եօլունա քէնտինի թէսլիմ էյլէտի: Թաքի հայաթըն սէօղլիլ իլէ սու եայգանմազլըզտա օնու փաք էտէրէք ա'զիզ էյլէտի: Վէ լէքէ, եա պուրուշուք, եա էօյլէսի չէյի օլմայան իզզէթլի Քիլիսայը քէնտի հուզուրունա թագտիմ էյլէյէ իտի: Քէզալիք զէվճլէր տախի քէնտի թէնլէրի կիպի զէվճէլէրինի սէվսինլէր, գարըսընը սէվէն քէնտի քէնտինի սէվէր: Հիչ քիմսէ թէնինտէն ասլա իքրա հէթմէմիշտիր, լաքին Քրիստոսուն Քիլիսայա էթտիյի կիպի օնու պէսլէր, վէ կէօղլէտիր: Զիւնքի օնուն թէնինտէն վէ քէմիքլէրինտէն օլուպ օնուն վիճուտունուն ազալարըյըզ: Պու սէպէպտէ ատէմ պապասընը վէ անասընը թէրք էտէճէք, վէ գարըսը իլէ պիր օլուպ իքիսի պիր թէն օլաճազ: Պու սըրր պէօյիւք տիւր: Պէն իսէ Քրիստոսուն վէ Քիլիսանն հագգընտա սէօյլէրիմ: Պունուն իչիւն սիզտէն հէրպիրի քէնտի նէֆսի կիպի գարըսընը սէվսին, գարը իսէ գօճասընտան գօրգսուն » Եփեսոս. 5, 21-33:

Տրիտէնդեան սուրբ սինօթ « Քրիսթեան նիքեանը մութլազա խորհուրդլար սըրասընա գօնուլմալը տըր » տէյօր: « Եննի Ահտա նիքեան Քրիստոսուն վասըթասը իլէ լութֆ վէրտիյի իչիւն էսկի Ահտըն նիքեանընտան իւսթիւն տիր: Ազիզ փէտէրլէր, Սինօթլար, վէ Քիլիսանն պիւթիւն ըիվայէթի նիքեանն պիհագգըն եէնի Ահտըն խորհուրդլարը սըրասընա գօնուլմասընը էօյրէթմիլլէրտիր: » Նիստ. 24 իւնճիւ: Քէզա « հէր քիմ նիքեան ասըլ վէ սահիհ Քրիստոստան թէ'սիս օլունմուշ եէնի Ահտըն եէտի խորհուրդլարընտան պիրի տէյիլ,

իլլա ինսանլար իճատը տըր, նէտէ լուծֆ վերէպիլիւր տէր իսէ նզովեալ օլտուն » տէյօր (Նիստ. 24, կան. 1)

Սուրբ Հայրապետէր քրիսթեան նիքեանըն խորհուրդ օլտուղունու 'ու մումիյէթլէ վէ տաիմա իգրար վէ գապուլ էյլէմիշլէրտիր: « Պիղիմ տիւյիւնլէրիմիգտէ, տէյօր Սուրբ Օգոստինոս, խորհուրդուն աղիլլիյի տահա զիյատէտիր, նիթէքիմ բահմին մահսուլտար օլմասը: »

Բում գայրի կաթողիկէ քիլիսասընըն աստուածաբանլարընտան սայրլան Մէլէս Սիրիկիւս (Mélèce Syrigus) բում քիլիսասընա բրօթէսթան ուսուլլարը վէ մէպտէլէրի սօգմագ իսթիյէն Սիրիլ Լուգարա (Cyrille Lucar) գարչը աթիտէքի սէօղլէրի եազըյօր, « Ումում քիլիսալար շէրէֆլի նիքեանը խորհուրդլարըն սըրասընա գօմագ ֆարզ օլտուղունու Առաքեալլարըն բիվայէթլէրինտէն էյօրէնտիլէր: Շէրէֆլի նիքեան թէսմիյէ էտիյօրուզ էրքէյին վէ գարընըն պիրլէշմէսի իլէ էվլատ թէվլիտ էթմէք իչիւն 'ու մում ճիհանտա ճարի օլան նիքեանը տէյիլ, զիրա պօղուլմուշ օլան ինսան ճիհաի նին պագի գալմասը իչիւն հէր նէգատար պու նիքեան Ալլահըն քէրէմի իլէ ինսանա վէրիլտի վէ միւպարէքլէնտի իսէտէ, պունունլա պէրապէր պիր խորհուրդ տէյիլտիր, իլլա պիղիմ շէրէֆլի տէտիյիմիզ նիքեան քիլիսանըն քրիսթեանլար իչիւն իճրա էյլէտիյի նիքեան տըր, օքի աղիզ տուալարտա զիքր օլունուր, վէ օնուն հազըընտա « նիքեան շէրէֆլի տիր վէ նիքեանըն եաթաղը լէքէսիզ տիր » տէնիլմիշ տիր:

2. — Սուրբ պսակ խորհուրդունա մախսուս օլան լուքֆ.

Ալլահըն էվլատը Գրիստոս էֆէնտիմիզին թէն ալըպ էօլմէսինին գուվվէթի իլէ, վէ օնուն սաեէսինտէ զէվձ

վէ զէվձէնին թապի'ի մունապպէթինի իքմալ էտէն, անլէրին պիրլէշմէսինին չէօղլւմէղ պաղընը գալիլէշտիւրէն, նիքեանըն զայէթլէ աղըր պօրճլարընը իֆա էթմէյէ վէ աղիզ եաշամալարընա եարտըմ էտէն լուծֆ տուր:

Սուրբ պսակ խորհուրդունու ալմայա հազըրլանան կէնճլէրին նազարընը աթիտէքի զայէթլէ միւհիմմ նօղթա իւզէրինէ ճէլպ էթմէք իսթէրիմ: Սուրբ պսակ խորհուրդու տիրիլէր խորհուրդու օլտուղու իչիւն օնու ալմայա հազըրլանանլարըն « Սըբարար շնորհ » իչինտէպուլունմալարը ֆարզ տըր, եանի պսակ օլտուղլարը վազըթտա աղըր կիւնահ հալընտա պուլունմալը տէյիլլէր: Աքսի թագտիրտէ հէմ « սըրապղծութիւն » էթմիշ օլուրլար, հէմտէ օլ աղըր կիւնահ հալընտան չըգանա գատար պսակըն խորհուրդական լուծֆունտան մահրում օլուրլար:

Պազը կէնճ զէվձ վէ զէվճէլէրին արասընտա իլք այլարտա հէման պաշլայան իթթիֆագսըղլըղըն պաշլըճա սէպէպի խորհրդական լուծֆտան մահրում օլտուղլարը տէյիլմի'տիր...: Պսակ խորհուրդունու Ալլահըն լուծֆուն իչինտէ, տուա իլէ, իպապէթ իլէ ալմանըն էհէմիյէթինի անլաթմագ իչիւն 719 սէնէսինտէ Դուին շէհրինտէ ագտ էտիլէն Սինօթ աթիտէքի կանոնու գօմուշ իտի:

« Դ. Ոչ է արժան յորժամ առ վաղիւ պսակ ընդունելոց են յերեկորէն ժողովս առնել և արքեանալ, և զեղլիլ, այլ պարկեշտութեամբ և աղօթիւք արժանի առնել զինքեանս պսակի օրհնութեան և աստուածային հաղորդութեան: Ապա թէ ոք գտցի զայս արարեալ, քահաղորդութեան: Ապա թէ ոք գտցի ասացաքն այլում նայն զորն ի բաց փոխեսցէ, և որպէս ասացաքն այլում կարգօք պսակիլ 'ի հաղորդել օրինացն: » Իշպու գանուն սէրիսօլուզ վէ եազըլմագ հալլար իլէ պսակա հազըրլանանլարըն պսակընը թէ'խիր էտիյօր:

Էվվէթ տիւյիւնէրտէ սէվինձ օլուր, հէմտէ էօյլէ
հազըշըր, լաքին սէվինձիմիդ վէ չէնլիքլէրիմիդ Գա-
լիլիանըն Կանա չէհրինտէ իճրա օլունան տիւյիւն կիպի
օլմալը տըր, կիւնահազդ պիր թարզտա սէվինմէլիյիդ:
Յիսուս վէ օնուն աղիդ վալիտէսի իչիմիդտէ շախսէն
հազըր պոլլունուլօրլար կիպի թավր ու հարէքէթ էթ-
մէլիյիդ: Սէրխօշլուդ վէ պիր թազըմ հօլսուդ տանսլար
իլէ չէյթանը սէվինտիրմէլի տէյիլիդ:

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՆԻՔԵՍ.ՀԸՆ ՊԻՐԼԻՅԻ

Պիր էրքէք այնի վազըթտա մէշրու պիր թարզտա
պիրտէն զիյատէ գարըլար իլէ նիքեան օլամադ, հանի,
նիքեանըն էսասի թէշքիլաթընտա « բազմալինութիւն »
հօք տուր վէ Քրիստոս էֆէնտիմիդ քէնտինտէն էվվէլ
էտիլէն միւսա՝ատէյի գալտըրարադ նիքեանըն էսասի
թէշքիլաթընը թատիդ վէ սապիթ էթտի:

Ալլահ պիր էրքէք վէ պիր դարը խալդ էյլէտի, վէ
Ադամ գարըյը կէօրտիւյիւնտէ « չիմտի պու քէմիքլէ-
րիմտէն քէմիք վէ էթիմտէն էթ տիր... պու ճիհէթլէ
ատէմ փէտէր վէ վալիտէսինի թէրք էտէրէք զէվճէսինէ
միւլասըդ օլուպ (պաղլանըպ) եէք վիւճուտ օլաճադ
տըր... » տէտի: ԾԻՆՆ. 2, 23-24:

Քրիստոս էֆէնտիմիդ գարը պօշամադ մատտէսի
իւզէրինէ քէնտինի թէճրիւպէ էթմէք իսթէյէն փարի-
սէցիլէրէ պէր վէճհ աթի ճէվապ վէրտի: « Հիչ օգուճա-
տընըդ մը՝ քի իպթիտատա ատէմի հարատան, օնլարը
էրքէք վէ տիչի հարաթտը վէ տէտի: Պունուն իչիւն
ատէմ պապասընը վէ անասընը թէրք էտիպ գարըսընա
պաղլանտճադ վէ իքիսի պիր թէն օլաճադ տըր: Շէօյլէ-
քի արթըդ իքի տէյիլ իլլա պիր թէն տիրլէր: Իմտի
Ալլահըն պիրլէշտիրտիլինի ինսան այըրմասըն» Մատթ.
19, 4-6: Վէ թէքրար չու սէօղլէրի տախի իլավէ էտիյօր:
« Սիղէ իսէ տէրիմ քի, հէր քիմ զինա սէպէպլինտէն
մա՝ատա գարըսընը թէրք էտէր իսէ վէ պաշգասը իլէ
էվլէնիր իսէ զինա էտէր, վէ թէրք օլունմուշ իլէ
էվլէնէն զինա էտէր: » Մատթ. 19, 9. Մարկ. 10, 11.

Ղուկ. 16, 18: Իմտի Քրիստոսուն սէօղլէրի մուճիպին-
ճէ նիքեահլը գարըսընը թէրք էտէրէք պաշգա գարը
իլէ նիքեահ օլան զինն եսէր իսէ, ես հիչ պօշամատան
պիր գարըտա իւսթէ ալան տահա զիյատէ զինա էթմիչ
օլմա՞ղ մը:

Պօղոս Առաքեալ (1 Կորնթ. 7, 2-4) « Լաքին զինա
սէպէպինտէն, տէյօր, հէրքէսին պիր գարըսը օլտուն
վէ հէր գարընըն պիր գօճասը օլտուն: Գօճա գարըսընա
վէ քէզալիք գարը գօճասընա պօրճունու իֆա էյլէսին:
Գարընըն թէնի քէնտինին հիւքմիւնտէ տէյիլ, լաքին
գօճասընըն հիւքմիւնտէ տիր, վէ քէզալիք էրքէյին թէ-
նի քէնտինին հիւքմիւնտէ տէյիլ իլլա գարըսընըն
հիւքմիւնտէ տիր: » Իմտի պու սէօղլէրտէն շու հագը-
գէթի անլայօրուզ, եանի պիր էրքէյին քէնտի նիքեահլը
գարըսընըն իւզէրինէ նէ՞ գատար, վէ նէ՞ տէրէճէ հագգ
ու սալահիյէթի վար իսէ, գարընընտա քէնտի նիքեահլը
գօճասը իւզէրինէ օ գատար վէ այնի տէրէճէտէ հագգ ու
սալահիյէթի վար տըր: Շու հալտա իլք գարըսը սաղ
իքէն իքինճի պիր գարը իլէ տահա էվլէնէն էրքէք իլք
գարըսընա գարչը պէօյիւք պիր հագգսըզլըզ վէ Ալլահըն
գօտուղու գանունա գարչը կիւնահ էթմիչ օլմա՞ղ մը...
զիրա նասըլքի գարընըն թէնի գօճասընըն տըր էօյլէտէ
էրքէյին թէնի գարըսընըն տըր: « Իքի տէյիլ իլլա պիր
թէնտիրլէր: »

Տրիտենդեան սուրբ Սինօթու « հէր քիմ, քրիս-
թեանլարա այնի վազըթտա չօզ գարը ալմագ ճաի՞ղ տիր
վէ պու խոսուս Ալլահըն հիչ պիր էմրի իլէ մէն օլմա-
մըշ տըր տէր իսէ լանէթ օլտուն » տէյօր: Նիստ, 24, Կ.
2: Պիոս 11ինճի Սրբազան Քահանայապետ տախի չէօյլէ
եաղըյօր.

« Քեամիլէն թաստիզ տիր քի, աւետարանական
Օրէնք, նիքեահըն իպթիտասընտա մալիք օլտուղու

թէքմիլ պիրլիյինի թէճտիտ էյլէտի, վէ հէր (նէվ) միւ-
սա՛ատէյի գալտըրտը, Քրիստոսուն սէօղլէրի վէ Քիլի-
սանըն գալի (տաի՛մ օլան) թալիմաթը վէ մուամէլէսի
պունու աչըգտան կէօսթէրիյօր: Իմտի Տրիտենդեան
սուրբ Սինօթ աթիտէքի ընսմի պէհաննամէյի հագգ ըլա
թէրթիպ էյլէմիշ տիր: « Բապլըմըզ Քրիստոս պունուն
իչիւն ղայրը իքի տէյիլ իլլա պիր թէն տիրլէր » տէտի-
յինտէ, պու պաղ իլէ (նիքեահ պաղը իլէ) եալընըզ իքի
շախսըն պիրլէշտիյինի վէ պաղլանտըլընը աչըգտան
պիզէ էօյրէթտի: » (Նիստ, 24) պունտան մա՛ատա
Բապլըմըզ տէյիլ եալընըզ բազմակնու թիւնուն պիւ-
թիւն թարղարընը վէ բազմայրու թիւնու արգասը
արգասըրա, եախօտ այնի վազըթտա, եախօտ էտէպէ
մուզայրի խարիճի հէր մուամէլէյի, իլլա նիքեահ պիր-
լիյինին մուգատտէս հուտուտունու, հէր թէա՛րուզա
գարչը քեամիլէն թէ՛մին էթմէք իչիւն, պու մատտէյէ
տաի՛ր քէնտի իրատէթիլլէ օլան հէր ֆիքիլի վէ արգու-
յու եասագ էյլէտի: (Մարկ. 5, 28) « Լաքին պէն սիզէ
տէրիմ հէր քիմ քի գարըյա չէհվէթ արգուսու իլէ պա-
գար իսէ, հալա եիւրէյինտէ օնուն իլէ զինա էթմիշ
տիր » տէյօր: Բապլըմըզըն պու սէօղլէրի պիր թա-
րաֆըն ըէի իլէ տախի իպթալ էտիլէմէզ: Պու սէօղլէր
հագըգաթէն ալլահանի վէ թապի՛ի պիր նօմօս ՚իւն
էտիյօրլար քի հիչ պիր ինսան իրատէթի օնու պօղամաղ
նէտէ օնու գուվէթիւնտէն տիւչիւրէ պիլիլ: » (Շրջարե-
րակ. Քրիստոնէական ամուսնութեան):

Նիքեահ իլէ պաղլանան իքի շախսլարտան պիրինին
էօլմէսի իլէ եալընըզ նիքեահըն պաղը չէօղիւլիւր վէ
սաղ գալան թարաֆ ազատ օլարագ պիր ղայրի շախս իլէ
մէշրու՛ պիր թարգտա թէքրար էվլէնէ պիլիլ: Պօղոս
Առաքեալ տախի պու թալիմաթը պիզէ էօյրէտիյօր:
« Գարը գօճասը սաղ օլտուգճա նօմօսա պաղլըտըր, լա-

քին գօճասը էօլիւր իսէ ազատ օլմուշ օլուր չէօյլէ քի
գանդըսը իլէ իսթէր իսէ էվլէնէ պիլիր, անձագ Րապպ-
տա օլսուն: » 1 Կորնթ. 7, 39. Րօմալը. 7, 2-3:

Էսկի Ահտտա սու թուֆանընտան սօնրա ճարի
օլան պիրտէն զիյատէ գարը ալմագ ուսուլունա տաի'ր
Սուրբ Օգոստինոս չու սէօզլէրի հազըյօր: « Իլք վա-
զըթլարըն պու ազիզլէրի, Ալլահա խօշ օլան պու
ատէմլէր, չօճուգ սահիպի օլմագ իչիւն էվլէնիւրլէր իտի,
վէ էվլէնմէքլէ զիւրիյէթլէրինի չօղալթմագտան զայրը
պիր չէյ տիւչինմէզլէր իտի. պու սէպէպտէն տօլայը
պիր գաչ գարը ալմալարընը Ալլահ օնլարա միւսա'ատէ
էյլէտի իտի: » Քարոզ. 51, Սուրբ Գրոց գլ. 13 հ. 22:

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

ՍՈՒՐԲ ՊՍԱԿ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒՆՈՒՆ
ՉԷՕԶԻԻԼՄԵԶ ՊԱՂԸ

Պսակ խորհուրդունուն պաղը չէօզիւլմէզ « անլու-
ծանելի » պիր պաղ տըր: Մէշրու' պիր թարգմտ նի-
քեան օլան իքի քրիսթեանըն գաթ'ի պիր սուրէթտէ
պիրիպիրինտէն այրըլարագ պաչգա պիր շախս իլէ
նիքեան օլմալարը միւմքինսիզ տիր: Պու մէսէլէ զա-
յէթլէ միւհիւմ օլտուղու իչիւն, Քրիստոսուն տօղրու
թալիմաթընը մուֆաստալէն աչըզ վէ պէրրագ պիր
թարգմտ ճէմա'աթա անլաթմագ մէճպուրիյէթինտէ
պուլունույօրուզ:

Ա. ԷՍԿԻ ԱՀՏ

Նիքեանըն էսասի թէչքիլաթընտա գարը պօչամագ
հօգ տուր: Ադամ Եւայը կէօրտիյիւնտէ « չիմտի պու
քէմիքլէրիմտէն քէմիք վէ էթիմտէն էթ տիր, պու
ինսանտան այընտըղը իչիւն անա Նիսա թէսմիյէ օլուն-
սուն տէտի: Պու ճիհէթլէ առէմ փէտէր վէ վալիտէսինի
թէրք էտէրէք զէվճէսինէ միւլասըզ օլուպ (պաղլանըպ)
հէք վիւճուտ օլաճագլար տըր » տէտի, Ծննդ. 2, 23-24:

Քրիստոս էֆէնտիմիզ տախի գարը պօչամագ մատ-
տէսի իւզէրինէ քէնտինի թէճրիւպէ էթմէք իսթէյէն
փարիսեցիլէրէ վերտիյի ճէվապտա նիքեանըն էսասի
թէչքիլաթընտա գարը պօչամագ օլմատըղընը պիզէ
պիլտիրիյօր: « Հիչ օգոււմատընըզմը՝ քի իպթիտատա
ատէմի հարատան օնլարը էրքէք վէ տիչի հարաթտը վէ

տէտի: Պոլսոն իջիւն ատէմ պապսօնը վէ անասընը
թէրք էտիպ գարըսընա պաղլանաճագ վէ իքիսի պիր
թէն օլաճագ տըր: Շէօյլէքի արթըզ իքի տէյիլ, իլլա
պիր թէն տիրլէր: Իմտի Ալլահըն պաղլատըղընը ինսան
չէօզմէսին » Մարկ. 19, 4-6:

Էսկի Ահտտա թալազնամէ վէրմէք ուսուլու Մով-
սէս մարգարէնին զէմանընտա պաղլատը վէ պոլնա տա
հանուտիլէրին սէրթ հիւրէքլի օլմասը սէպէպ օլտու
« զիրա Մովսէս, տէյօր Քրիստոս, հիւրէյինիզին պէրք-
լիյինտէն գարընըզը թէրք էթմէյէ բուխսաթ վէրտի:
Իպթիտատա իսէ պէօյլէ տէյիլ իտի: » Եանի գարը պօ-
չամագ հօգ իտի: Մարկ. 19, 8. Ալլահ, գարը պօչամայը
Մովսէս մարգարէնին վասըթասը իլէ միւսա՛տտէ էթ-
տիյի հալտա կէնէտէ օնու չօգ խօշ կէօրմէզ իտի: « Իմ-
տի քէնտինիզի սագընընըզ տէյօր, վէ սիզտէն հիշ պիրի
կէնճիլինտէ (ալտըզը) զէվճէյէ խըյանէթ էթմէսին:
Զիրա Իսրայէլին Ալլահը Բապպ պուլուրուր քի թալագ
մէնֆուրում տըր: » Մաղաքիա 2, 15-16:

Բ. ԵՆՆԻ ԱՀՏ

ՔՐԻՍՏՈՍ ԷՖԷՆՏԻՄԻԶ ՔԷՆՏԻ ԹԱԼԻՄԱԹԸՆՏԱ
ԳԱՐԸ ՊՈՇԱՄԱՅԱ ՄԻԻՍԱՆՏԷ ԷՏԻՅՈՐՄՈՒ՞

Քրիստոս « Ալլահըն պաղլատըղընը ինսան չէօզմէ-
սին » տէյէրէք, գարը պօչամայը, թալազնամէ վէրմէյի
'ուժուժ միլլէթլէր վէ ճէմիյէթլէր իջիւն գաթիէն հա-
սագ էտիպ պու էմրինէ գարչը կէլէնլէրի զինաքեար
ատտ էտիյօր:

Լաքին Ազգային Քիլիսալար Մատթէոս Աւետարանի-
չին « զինասան պաշգա », սէօզլէրինէ հանըչ մանալար
վէրէրէք գարը պօչամագ իջիւն զինայը պիր սէպէպ

թութույօրլար, վէ մա՛էթթէէսսիւֆ պոլնատա գա-
նա՛աթ էթմէյիպ զինատան զայրը պիր չօգ սէպէպլէր
իջիւն տախի թալազնամէ վէրիյօրլար: Իմտի գարը
պօչամագ խուսուսուստա Քրիստոսոն հագըգի թալի-
մաթընը իզան էթմէզտէն էվվէլ Ազգային Քիլիսալարըն
թալիմաթընը պիրագ անլատալըմ:

ԳԱՐԸ ՊՈՇԱՄԱՅԻ ԻԶԻԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԻԼԻՍԱԼԱՐԸՆ
ԿԷՍՍԹԵՐՏԻՅԻ ՍԷՊԷՊԼԷՐ

1. — Բում Ազգային Քիլիսալար. Բում Քիլիսալար
պաչլըճա Յուստինիանոս (Justinien) իմիէրաթօրուն
զէմանընտան ի՛թիպարէն, Սուրբ Աւետարանըն, Պօղոս
Առաքեալըն, 'ուժուժի վէ Առաքեալան ազիզ Քիլիսա-
նըն, վէ քէնտի ազիզ Հայրապետլէրինին պսակ խոր-
հուրդու հագըգընտա էօյրէթտիքլէրի տօղու թալիմա-
թը թէրք էտիպ Պիզանս իմիէրաթօրարընըն գօտուզ-
լարը գանուն նամէյի գապուլ էյլէտի: Թալազնամէ
վէրմէյէ միւսա՛տտէ էտէն սէպէպլէրին սայըսը 15ի
կէչտի: Անլէրին պաչլըճալարընը զիքը էտէլիմ:

1. — զինա սէպէպլի: Էրքէք էվլի օլան պիր գարը
իլէ պուլուսուր իսէ զինա էթմիչ սայըլըր, լաքին գարը
հէր քիմ իլէ օլուրսա օլտու հագըչմագ հալտա պուլու-
նուր իսէ զինա էթմիչ օլուր: Զինա մատտէսինէ ա՛խտ
պաչգա 6 մատտէ տահա զիքը էտիմէքտէ տիր վէ պոլն-
լարտան 3իւ էրքէյէ վէ տիկէր 3իւ իսէ գարըյա մախ-
սուս տուր:

2. — Հիւքմտարա գարչը ը՛սեան մէսէլէսինտէն
տօլայը մահըլում օլարագ սիւրիւլմէք:

3. — Իքիտէն պիրինին քէնտի արգատաչընըն
գաթընա թէչէպլէրն էթմէսին:

4.— Գարընըն իսթէյէրէք չօճուգ տիւշիւրմէսի:

5.— Իքիտէն պիրինին տէլիլէնմէսի եախօտ պըլաչղան պիր խասթալըղա թուլթուլմասը:

6.— Իքիտէն պիրինին ուզուն պիր միւտտէթ տիեար ախէրէ կէթմէսի: Հագարէթ եօլլու ալէնէն գարընը թէրք էթմէսի: 1882 սէնէսինին Յունուար 6 ընտա տիեար ախէրտէ պուլունանլար իչիւն 3 սէնէ միւտտէթ թա'նին օլունտու:

7.— Նիքեան օլտուգտան սօնրա իքիտէն պիրինին թէպտիլի մէզնէպ էթմէսի..... լաթին քիլիսասընա եախօտ բրօթէսթան ճէմի'յէթինէ տախիլ օլմագ.....

8.— Էրքէյին նամուսա, եախօտ չէրէֆէ տօգուսան պիր մէսէլէտէն տօլայը մանքիւմ օլմասը..... վէ դայրուսիւմ.....

Մէլէս Սագէլլարօբուլոս (Mélèce Sakellaropoulos) 1898 սէնէսինտէ Աթէնատա գաղանինի մէզնէպիյէ իսմիյէ թապ' էթտիրտիյի քիթապտա (սահիֆէ 540) « Քիթապըն լաֆղի մանասընա պաղլանմայա Քիլիսանըն հիչ պիր սէպէպի եօգ իտի: Օնուն (Քիթապըն) լաֆղի մանասընըն տէտիյինէ կէօրէ էօլլում եախօտ զինա եալընըղ նիքեանըն պաղընը չէօղէպիլի: Պունուն իչիւն օ (քիլիսա) իքի թարաֆըն իթթիֆագը իլէ այրըլմագ մատտէսինտէն դայրը, հիւքիւմէթ գանուն նամէսինի գապուլ էյլէտի » տէյօր:

2.— Պուլար Ագգային Քիլիսասը. Պուլար Քիլիսասընըն գապուլ էթտիյի սէպէպլէր զինա մատտէսինտէն պաչղա 15ի կէչիյօր վէ բում քիլիսասընըն գապուլ էյլէտիյի սէպէպլէր կիպի տիր: Պուլար քիլիսասը տիեարը ախէրտէ պուլունանլար իչիւն, մէքթուպ հաղմաղլար վէ գարըլարընըն իտարէսինի տիւշիւնմէզլէր իսէ տէօրթ սէնէ միւտտէթ գօյույօր:

3.— Բուսիա Ագգային Քիլիսասը. Մեծն Պետրոստան էվվէլ Բուսիա քիլիսասը, պաչլըճա բում քիլիսասընըն գանուլարը իւղէրէ իտարէ օլունարագ պսակ խորհուրդունուն պաղընը չէօղէպիլէն 2) գատար սէպէպլէր գապուլ էտէր իտի, վէ Բուսիանըն պաղը ճիհէթլէրինտէ նիքեան խուսուտունտա պիր չօգ սու'ի հալլար տախի վար իտի: Մեծն Պետրոս պօղուգլուղուն պիր տէրէճէ էօնիւնիւ ալար: Հարպը 'ումումիտէն էվվէլ իւչ սէպէպտէն տօլայը եալընըղ նիքեանըն պաղը չէօղիլէպիլի իտի:

1.— Զինա սէպէպի:

2.— Պէչ սէնէ զուրպէթ էօմրիւ խապէր կէօնտէրմէքսիլին:

3.— Սիպէրիայա սիւրիւլմէք: Լաքին գարը պօչամագ իչիւն պաչղա կէնիչ պիր եօլ վար իտի, եանի Զարա միւրաճաա'թ էթմէք միւսա'տտէսի.....

4.— Հայ Ագգային Քիլիսասը. Պսակ պաղընըն չէօղիւլմէսի իչիւն Հայ Ագգային քիլիսանըն կէօսթէրտիյի սէպէպլէրի, քէնտի քրիստոնէական քիթապլարընտա եաղըլորըղ կիպի ա'յնէն պուրայա տէրճ էտէրիլ:

Ա.— (Արեակ Տէր Միքէլեան. Հայաստանեայց սուրբ Եկեղեցու Քրիստոնէականը. — Զեռնարկ դաւանաբանութեան — Տփլիս Տպարան Մ. Շարաճէի և ընկ. նիկ. 21, սէնէ 1900:

Իչպու քրիստոնէական վարդապետութիւն քիթապը Սրբազան Մկրտիչ Կաթողիկոսա թագաւմ էտիլմիշ տիր... (էջ 451-452):

« Ահա վերոյիշեալ հիմանց վրայ Հայաստանեայց « Ս. Եկեղեցին ունի կանոնադրած երկու կարգի սկզբ « բունքներով լուծումն չնորհազուրկ ամուսնութեանց:

« Առաջին կարգի են վերաբերում այն պատկանքներն որոնք
« իսկապէս կայացած չեն անվաւերութեան պատճառով :
« Այդպիսի պատճառներ են . 1 . չհասութիւն . 2 . անբու-
« ժելի տկարութիւն կամ անկարողութիւն . 3 . բռնու-
« թեամբ կայացածը . 4 . պոռնկութիւն պսակից առաջ .
« 5 . մարմնաւոր անզուգատիպութիւն 6 . օտարահաւա-
« տութիւն : Սոյնպիսի ամուսնութիւնք լուծուում են
« և կարող ամուսիններն ապաշխարելով նոր թոյլտու-
« թիւն են ստանում օրինաւոր ամուսնութեան մէջ
« մտնելու :

« Երկրորդ կարգին են պատկանում այն ամուսնու-
« թիւնք , որում մէկը մահացած է բնականապէս կամ
« բարոյապէս . այդոնք են . 1 . ուխտաւորութեան ու-
« կրօնաւորութեան նուիրուելով երկուքն ալ կրօնաւ-
« որութեամբ են . 2 . երբ մէկն անհաւատ է , այսինքն մեր-
« ժում է Հայաստանեայց Ս . Եկեղեցու հաւատքը .
« 3 . խեղադարութիւն , այսահարութիւն և անբուժելի
« անկարողութիւն . 4 . անբուժելի վոդութիւն և նոյն-
« պիսի հիւանդութիւնք . 5 . անդարձ անջատումն կամ
« աքսոր . 6 . կորստական պոռնկութիւն և մահ » :

Բ . — Սօն սէնէլէրտէ Երուսաղէմտէ թապ' օլու-
նան պիր քրիստոնէական քիթապընտա տախի աթիաէ-
քի սէօղլէրի օղուժօրուզ (էջ 82-83) :

« Ըստ Աւետարանի , շնութիւնը միայն օրինական
« պատճառ կ'ըլլայ ամուսնալուծման : Բայց եկեղեցին ,
« վաղ ժամանակներէ , նկատի առնելով ամուսնական
« կեանքի մէջ երեւան եկող կարգ մը լուրջ պատճառներ ,
« որոնք արգելք կ'ըլլան ամուսնական միութիւնը իրա-
« գործելու , կամ կը խանգարեն այդ միութիւնը , ընդու-
« նած է ամուսնալուծութիւնը քննութիւններով ստու-
« գելէ և հաստատելէ ետքը միութիւնը աւրող օրի-
« նական պատճառները » :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՊՍԱԿ ԽՈՐՀՈՒՐԴՈՒՆՈՒՆ

ԶԵՅՉԻԼՄԷԶ ՊԱՂԸ (տէվամ)

Կաթողիկէ վե Առաքելական ազիզ Քիլիսանքն բալիմաքը

Կաթողիկէ վե Առաքելական Քիլիսանքն պու մատ-
տէյէ տաիր օլան թալիմաթընը զօլայճա անլայապիլմէք
իչիւն պսակ խորհուրդունու իւչ Ֆարզըը հալլարտա
կէօղէթմէք լազըմ տըր :

1. — « Ուղիղ պսակ » օղրու պսակ եանի քրիս-
թեան օլմայան իքի չախս արասընտա ագտ էտիլէն
պսակ : Պու իքիտէն պիրի , գէվճ հախօտ գէվճէ քրիս-
թեանըղը դապուլ էտէրէք վաֆթիզ օլտուղունտա ,
քրիսթեան օլմայան թարաֆ քրիսթեան արգատաչը իլէ
պէրապէր հաչամազ իսթէմէզ իսէ , հախօտ հաւատքա ,
հախօտ հարատան Ալլահա հագարէթ էտէր իսէ ազըմ
օլան իսթարաթ քէնտինէ հափրլորդտան սօնրա , օ
խալահը նէֆա էթմէզ իսէ , օլ գէման Քիլիսա Պօղոս
Առաքելտան ալտըղը թալիմաթ իւզէրէ պու կիպի նի-
քեհանը պաղընը չէօղէր , վէ քրիսթեան օլան թարաֆ
պաղաքսը իլէ էվլէնէ պիլիբ : « Զիրա պաղաքարա
րապտ տէյիլ , լաքին պէն տէրիմ քի էկէր պիր գարտա-
չըն պիր իմանսըզ գարըսը օլուպտա քէնտիսի իլէ պէ-
րապէր սաքին օլմաղա րազը իսէ ծնու պրաղմասըն : Վէ
էկէր պիր գարընըն տախի իմանսըզ զօճասը օլուրսա ,
պու տախի ծնունլա սաքին օլմաղա րազը իսէ ծնու

թէրք էթմէսին: Զիրա իմանսրդ գօճա իման սահիպի
գարըսընըն վասըթասը իլէ ազիլլէնիր, վէ իմանսրդ
գարը իման սահիպի գօճասընըն վասըթասը իլէ ազիլլէ-
նիր, եօգսա էվլատլարընը մոլնտար օլուրլար, չիմաի
խէ ազիլ տիրլէր: Լաքին իմանսրդ օլան ալըըլըր իսէ
ալըըլըն զիրա գարտաշ հախօտ գըզ գարտաշ պու խու-
սուստա պէօյլէ չէյլէրտէ գուլլուղա թապի տէյիլլէր,
չիւնքի Ալլահ պիլի սէլամէթէ տա'վէթ էյլէտի»: 1
Կորնթ. 7, 12-15:

2. — « Վաւեր պսակ » մուսաւսագ պսակ իքի
քրիսթեան արասընտա մէշրու պիր թարղտա ագտ էտի-
լէն պսակ, լաքին զէվճ վէ զէվճէ մուամէլէսի իճրա
էտիլմէմիշ տիր, « ոչ լրացեալ պսակ »: Սրբազան Քա-
հանայապետ Ալլահտան ալաղըր սալահիյեթ իւզէրէ
պու նէվ' պսակըն պաղընը չէօղէպիլի: 1. էկէր զէվճ
եախօտ զէվճէ Քիլիսա թարաֆընտան 'ումուլմէն գապուլ
վէ թաստիգ էտիլմիշ օլան տահա ազիլ, տահա
հիւքսէք պիր բուհանի թարիգաթա կիրմէք իսթէր իսէ.
2. Եախօտ զայէթլէ միւհիմմ պաշգա պիր սէպէպ օլուր
իսէ:

3. — « Լրացեալ պսակ » միւհիմմէլ պսակ, հանի
իքի քրիսթեան արասընտա ուսուլէն ագտ էտիլմիշ
օլուպէ զէվճ վէ զէվճէ մուամէլէսի տախի իճրա էտիլմիշ
տիր: Իշպու « լրացեալ » պսակըն պաղընը չէօղէպիլէ-
ճէք հիշ պիր սէպէպ եօգ տուր տիւնհատա: Բուհանի վէ
ճիսմանի հիւքիւմէթլէր տախի պու պսակըն պաղընը
չէօղէմէզլէր չիւնքի Ալլահ թարաֆընտան ինսանլարա
պէօյլէ պիր միւսատէ, պէօյլէ պիր սալահիյեթ վէրիլ-
մէմիշ տիր: Պու հազըզէթի թաստիգ էտէր.

Ա. ԱԶԻԶ ՔԻԹԱՊ

1. — « Իմսի Ալլահըն պաղլասըըըն ինսան էօզմէ-
սին » Մատթ. 19, 6: Այնի սէօղլէրի Մարկոս Աւետա-
րանիշ տախի հազըյօր. 10, 9: Պու սէօղլէրլէ Քրիստոս
էֆէնտիմիգ գարը պօշամայը, թալապնամէ վէրմէյի,
գաթ'իէն եասագ էտիյօր ինսանլարա: Զիւնքի պսակըն
միւհիսիսի ինսանլար տէյիլ իլլա Ալլահտըր, նիքեհա
իլէ էրքէյի վէ գարըյը պաղլայան Առաջնորդլար տէյիլ,
իլլա Ալլահտըր: Ծնն. 1, 27, 28. 2, 24. Մատթ. 19,
4-6. Մարկ. 10, 6-9:

2. — « Վէ օնլարա սէսի, հէր քիմ գարըսընը քեք
էսէր իսէ, վէ զայրըսընը ալըր իսէ, օնուց իւզէրիցէ զինա
էսէր: Վէ էկէր գարը գօնասընը քեք էսէր իսէ վէ պա-
գաւք իլէ էվլէնիր իսէ զինա էսէր »: Մարկ. 10, 11-22:

Հէր քիմ գարըսընը պօշայրպ զայրըսընը ալըր իսէ,
զինա էսէր, վէ գօնասընսան պօշանլը իլէ էվլէնէն զինա
էսէր »: Ղուկ. 16, 18:

Գարը պօշամագ խուսուսուստա Քրիստոսուն գօ-
տուղու հասաղը չայիրտլէրի չօգ սէրթ կէօրէրէք, էվտէ
այըր պուլուլուսուլարընտա թէքրար Յիսուսա այնի
մատտէ իւզէրինէ սիւալլար էյլէտիլէր: Յիսուս իսէ
հօգարըտա կէօթէրտիլմիգ աէթլէր իլէ չայիրտլէ-
րինէ սօն ճէվապընը պիլտիրտի: Նիքեհալը գարըսընը
պօշայրպ պաշգա պիր գարը իլէ էվլէնէն, եախօտ գօճա-
սընտան թէրք էտիլմիշ օլան պիր գարը իլէ էվլէնէն
էրքէք զինա էտէր: Քէզա գօճասընը թէրք էտիպ պաշ-
գա էրքէք իլէ հախօտ գարըսընը պօշայան պիր էրքէք
իլէ էվլէնէն գարը չիւպէսիլ վէ մութլագա զինա
էտէր: . . . « Ալլահըն պիրլէշտիրտիլինի ինսան ալըր-
մասըն . . . »:

Մատթէոս Աւետարանիչին 5, 32 վէ 19, 9 ահէթ լէ-
րինի իրէլիտէ իզահ էտէճէյիզ:

3. — « Զիրա գոնանքն հիւսիս ալքրնսա օլան գա-
րը գոնաքը եաշար իքեն նոմօսա պաղլըսը, լաքին գոնաք
հօլմիւէ իսէ գոնաքնքն նոմօսունսան ազաս օլուր : Իմսի
գոնաքը եաշար իքեն պաշգա աշեմ իլէ պոլունուր իսէ
զինաքեար սենիք, ամմա էկեր գոնաքը հօլմիւէ իսէ գոնա-
քնքն նոմօսունսան ազաս օլունէ օլուր, շեօլլէքի պաշգա
գոնայա վարքը իսէ զինաքեար սայրլմազ » Բօմ. 7, 2-3:

Պու սէօղլէր իլէ Պօղոս Առաքեալ նիքեան պաղընըն
հալընըզ էօլլում իլէ չէօղլիւլիւր օլտուղունու պիլտի-
րիօր:

4. — « Էվլէնմիւ օլանլարա իսէ պեն սէյիլ, լաքին
Ալլան քենպիհն հէր քի գարը գոնաքնսան ալքրլմասըն :
Վէ էկեր ալքրլըր իսէ հօլլէ գալսըն, հախօս գոնաքը իլէ
պարքսըն հէքէք սախի գարքսընը պրազմասըն ».
1 Կորնթ. 7, 10-11:

Շու հալտա գարընըն գօճասընտան, հախօս էրքէ-
յին գարըսընտան ալքրլմամասընը վէ ալքրլսալար պիլէ
էօլլէ գալմալարընը ինսանլար տէյիլ իլլա Ալլան թէն-
պիհն էտիօր... Իչպու հազըզէթի պիլզէ էօյրէթիօր:

Բ. ԱԶԻԶ ՔԻԼԻՍԱ

Քրիստոսուն տօղրու վէ հազըզի թալիմաթընը
Պիր, Ումումի վէ Առաքելական Քիլիսատան հալընըզ
էմին պիր թարգմտ էօյրէնէ պիլիւրիզ, չիւնքի Քրիստոս
քէնտի թալիմաթընը պիլթթէմամ վէ տօղրու մանասը
իլէ հըֆօզ էթմէք վէ 'ումում միլլէթլէրէ էօյրէթմէք
իչլւն օլ Քիլիսայը թէէսիս էյլէտի, վէ տիւնհանըն
սօնունա գատար օնունլա պէրապէր օլաճաղընը աշի-
քեար սէօլլէտի, Մատթ. 28, 19-20:

Պու Պիր, Ումումի վէ Առաքելական Քիլիսա վէ օնուն
աղիզ հայրապետլէրի պսակ պաղընըն էօլլումտէն պաշգա
պիր հօլ իլէ չէօղլիւլմէզ օլտուղունու պէզէ էօյրէտի-
օրլար:

1. — 305 սենեպնէ իլլէպերիքեան սինօթու
9 ունճու կանօնունտա չէօլլէ հազըյօր: « Պիր քրիս-
թեան գարը, քի քրիսթեան զինաքեար գօճասընը
պըրազըպ, տիկէրինի ալքր իսէ, ալմասընտան մէն
օլունսուն. վէ էկէրչի օնու կէթիրմիչ օլուր իսէ, պը-
րազտըզը (էրքէք) վէֆաթ էթմէտէն էվլէլ, էկէրչի
խասթալըզ օնա հազորզ վէրմէյի լուղում կէօսթէրմէզ
իսէ, հազորզ ալմասըն »:

2. — Տրիսենդեան Սինօքու, կան. 7. « Հէր քիմ քի
Աւետարանըն վէ Առաքեալարըն թալիմաթը մուճի-
պիւնճէ, զէվճ վէ զէվճէնին պիրիսինին զինասը իչլւն
նիքեանըն պաղը չէօղլիւլմէզ վէ իքիսի, հախօս պի կիւ-
նահ օլան տախի, քի զինայա սէպէպիյէթ վէրմէտի,
տիկէր զէվճին սաղ օլտուղու հալտա տիկէր պիր նի-
քեահա կէչմէյէ գատիր տէյիլտիր, վէ օքի զինաքեար
գարըյը պօչայըպ տիկէրինի կէթիրիւր իսէ զինա էտէր.
վէ գարը քէզա զինաքեար գօճասընը պօչայըպ ախէրինի
ալքր իսէ զինա էտէր տէյու պէօլլէ էօյրէթտիյի հալտա
Քիլիսա եանըլըր տէր իսէ, նզովեալ օլտուն »:

Տրիտէնդեան Սինօթունուն պու կանօնունտան շու-
իքի հազըզէթ անլաշըլըյօր, ա) նիքեանըն պաղը Աւե-
տարանըն վէ Առաքեալարըն տօղրու վէ սահիս թալի-
մաթը մուճիպիւնճէ զինա սէպէպիյէ պիլլէ չէօղլիւլմէզ
պիր պաղ տըր, բ) վէ Քիլիսա պու թալիմաթը պիլզէ
էօյրէթտիյիտէ հանըլմայօր:

Քէզա նիստ 24 տէ նիքեան խորհուրդունա տալի՝

օլան թալիմաթը զիքը էտէրէք Սուրբ Սինօթ տէյօր: « Նիքեահըն տաի'մ վէ չէօղլիւմէզ օլան պաղընը ինսան ճինսինին իւք փէտէրի Աղիզ Բուհուեն սէվզըյա պիւ-տիրտի հաչանքի տէտի « չիմտի պու քէմիքլէրիմտէն քէմիք վէ էթիմտէն էթ տիր »... պու սէպէպտէն ատէմ փէտէր վէ վալիտէսինի թէրք էտէրէք զէվճէսինէ պաղ-լանաճագ վէ եէք վիւճուտ օլաճագ տըր »:

3. — Սուրբ Հերոնիմոս Պօղոս Առաքեալըն Բօմա-լլարա եաղտըղը մէքթուպուեն (7, 1...) իւզէրինէ սէօյլէյէրէք տէյօր: « Առաքեալ պիւթիւն սէպէպլէրի գալտըրարագ աչըզ պիր թարղտա տէյօր: Պիր գարը զօճասը սաղ իքէն պաչգասը իլէ էվլէնիր իսէ զինաքեար տըր: Փաիտէսիզ եէրէ պանա սէպէպլէր կէթիւրմէ, եանի գափըճընըն (զըզ գափանըն) ճէպրի, վալիտէյին իլֆալ էթմէսի, փէտէրիյին հիւքմիւ, ագրապալարըլըն ալտա-տըճը նասիհաթլարը, խըզմէթճիլէրին սանա գարչը գուրտուզլարը տուզագ վէ էթտիքլէրի հագարէթ, ա'իլէնէ կէլէճէք զարարլար: Էրքէք հաչատըզճա, հէր նէգատար զինաքեար օլսա, լութի օլսա, հէր խապասէթ օնտա մէվճուտ օլսա, վէ պու խապասէթին եիւզիւնտէն գարըսը թարաֆընտան թէրք էտիւմիչ օլսա, կինէ օնուն զօճասը տըր, վէ գայրը էրքէք իլէ էվլէնմէսի ճաի'ղ տէյիլ տիր: Պունու Առաքեալ քէնտի տէմէտի, լաքին Առաքեալտա սէօյլէյէն Քրիստոս տէտի: (Առաքեալ) Քրիստոսուն Աւետարանտա տէտիյի սէօղլէրին արգա-սըրա կէտիյօր »:

4. — Սուրբ Յովնան Ոսկեբերան ('ի մեկնութ. Ա. Կորնթ. Է.). « Պունա խարիճտէն թէրթիպ օլուն-մուչ նիզամլար կէթիւրմէ քի թալագնամէ վէրիւմէսինի էմր էտիպ, այիրա էտէր իտիլէր. զիրա օլ կիւնտէ Ալլահ

սէնի օնլարա կէօրէ տէյիլ, իլլա քէնտինին թէէսիս էթտիյի նօմօսլարա կէօրէ հիւքմ էտէճէք տիր »: Քէզա. Քարոզ 62. Մատթ. Ն. 2. « Նասըլքի վիճուտու թագ-սիմ էթմէք պիր ճինայէթ իսէ, պէօյլէտէ գարըյը քէն-տինտէն (զօճասընտան) ալըրմագ պիր ճինայէթ տիր, զիրա իքիսինիտէ պիրլէչտիրէն Ալլահ տըր »:

5. — Սուրբ Օգոսթինոս (զինաքեար զէվճ վէ զէվ-ճէլէրին հագղընտա սէօյլէյէրէք. I. 9) տէյօր: « Պիզ քիմ օլույօրուզ քի, տէյէպիլէլիմ, վարտըր քի զինա էտէր գարըսընը թէրք էտիպտէ զայրըսը իլէ էվլէնիր իսէ, վէ վարտըր քի պունու հափար իսէ (եանի գարը-սընը թէրք էտիպտէ զայրըսը իլէ էվլէնիր իսէ) զինա էթմէզ: Հաչանքի Աւետարան հէր քիմ պունու հափար իսէ զինա էտէր տէյօր »: Եանի թէֆրիզ էթմէյէրէք հէր քիմ գարըսընը թէրք էտիպտէ զայրըսընը ալըր իսէ զի-նա էտէր տէյօր:

6. — Յովնան 7 իննի Սրբազան Քահանայապետ. Ինկիլթէրա եպիսկոպոսարընտան պիրինին քէնտինէ էթտիյի սիւալա պէր վէճհ ա'թի ճէվապ վէրտի: « Լա-քին տէտիյինէ կէօրէ, Բապղըն էմրինէ գարչը գարըսը-նը թէրք էտէնլէրէ էմր էտէրիզ քի, զինա սէպէպինտէն պաչգա, նէ էրքէք գարըսընը, նէտէ գարը զօճա-սընը թէրք էթսին: Լաքին էկէր պունուն իչիւն (զինա սէպէպինէ) այրըլմըչ իսէլէր, մէճպուրտուրլար զօճա-սըզ, հախօտ գարըսըզ գալմայա, հախօտ պիրիպլիր իլէ թէքրար պարըչսընլար. զիրա Բապղ պուլուրույօր « Ալլահըն պիրլէչտիրտիյին ինսան ալըրմասըն »: Պու-նուն իչիւն ուսուլ իւզէրէ պսակ իլէ պաղլանմըչ օլան գարըսընը քիմսէ թէրք էտէմէզ, վէ հիչ պիր սէպէպ իչիւն իւք գարըսը սաղ իքէն, պաչգա գարը ալմայա օնա գաթ'իէն միւսա'ատէ էտիւմէսին »:

7. — Եւգիենիոս 4 իւննիւ Սրբազան Քահանայապետ էրմէնիլէրէ վերտիյի թալիմաթտա չէօյլէ հաղըօր: « Իւչիւնճիւ, նիքեհան չէօղիւլմէզ օլմասը տըր, չիւնքի օ (նիքեհան) Քրիստոսուն այրըլմազ թարգտա Քիլիսայա պիրլէշմէսինի կէօսթէրի »:

8. — Լեւոն 13 իւննիւ Սրբազան Քահանայապետ 10 փետր. 1880 սէնէսինտէ քրիսթեան պսակը իւզէրինէ հաղտըղը շրջաբերականընտա շու սէօղլէրի հաղըօր. « Էրքէյին վէ գարընըն պիրլէշմէսի, Ալլահըն զայէթլէ ազըլանէ հափտըղը թէրթիպէ թէվաֆուզ օլմազ (ուլմազ) իչիւն իքի խասիյնէթ ալըպ անլէրի տաի՛մա պիր տամզա կիպի աննընտա տաշըտը, հանի պիլիփ վէ տաի՛մի: Կէօրիւյօրուզքի Աւետարանտա Յիսուս Քրիստոս քէնտի իլանի հիւքիւմէթիյլէ պուսու իլան վէ աչըգտան թաստիք էտիյօր: Եանուտիլէրէ վէ Առաքեալլարա էօյրէտէրէք քի պսակ քէնտի էսասիլթէշքիլաթընա կէօրէ հալընըղ իքի շախս արասընտա օլմալը տըր, պիր էրքէք վէ պիր գարը, վէ իքիսինտէն պիր թէն կիպի թէշքիլ օլաճազ տըր, վէ պու պսակըն պաղը Ալլահըն իրատէթինէ կէօրէ օլ տէրէճէ սըզը վէ գուլվէթլի պիր թարգտա պաղլանմըշտըր քի օնու չէօղմէք հիչ պիր քիմսէնին հիւքմիւնտէ տէյիլ տիր: Պուսուն իչիւն առէմ պապասընը վէ անասընը թէրք էտիպ գարըսընա պաղլանաճազ վէ իքիսիտէ պիր թէն օլաճազ տըր: Շէօյլէքի արթըզ իքի տէյիլ իլա պիր թէն տիրլէր, իմաի Ալլահըն պաղլատըղընը ինսան չէօղմէսին »:

9. — Պիոս 11 իննի. Քրիստոսուն ինայէթիյլէ շան ու չէրէֆլէ Պետրոս Առաքեալըն Քիւրսիւսիւնտէ օթուրան Պիոս 11 իննի Սրբազան Քահանայապետ « Քրիստոնէական Ամուսնուլիւն » նամ շրջաբերականընտա

միւլքէմմէլ սուրէթտէ պսակըն չէօղիւլմէզ պաղը հաղընտա իզահաթ վէրիյօր: Անը թէքմիլ թէրճիւմէ էթմէք ուզուսն օլաճաղընտան աթիտէքի գըսա սէօղլէրի հալընըզ պուրաճըգտա տէրճ էտէրիզ: (Պու զայէթլէ միւհիմմ շրջաբերական էրմէնիլէյէ թէրճիւմէ օլմուշ տուր. օնու օգուճազ իսթիյէնլէր Փաթրիզ խանէյէ միւրաճա՛աթ էթսինլէր):

« Պու կիպի պիր նիքեհանտա (լրացեալ նիքեհան) նիքեհան մուգալէլէսի քէնտի քէմալիյէթինէ վասըլ օլմուշտուր, վէ այնի վազըթտա Ալլահըն իրատէթիյլէ էն պէօյիւք մէթանէթ, էն պէօյիւք այրըլմազսըզըղ օնտա փարլամագտա տըր: Հիչ պիր ինսան հիւքմիւ օնա թէ՛սիր էտէմէզ »:

Պիւր, Ումուճի վէ Առաքեալական Քիլիսանըն, աղիզ վէ ալիմ հայրապետլէրին պսակըն չէօղիւլմէզ պաղը հաղընտա վէրտիքլէրի գարարլարը, վէ հաղտըղլարը թալիմաթը պիրէր, պիրէր զիքը էթմէք իւչիւն պէօյիւք պիր քիթապ հաղմազ լաղըմ տըր:

Լաքին տօղրու նիյէթ իլէ հաղըգէթի արայանլար իչիւն հօգարըտա Աղիզ Քիթապտան կէօսթէրտիյիմիզ աեթթլէր, վէ զիքը էյլէտիյիմիզ հայրապետլէրին սէօղլէրի քեաֆի սալըլըր: Աթիտէքի սուալլարըն իւզէրինէ տախի հէրքէսին տըզգաթընը ճէլպ էտէրիմ:

1. — Պսակըն չէօլիւլմէզ պաղը հաղընտա Մարկոս, Դուկաս Աւետարանիչլէր վէ Պօղոս Առաքեալ պիզէ հանըշ թալիմաթ մը էօյրէթմիւլէր տիր... օնլար Հոգին Սուրբուն թէ՛սիրի իլէ հաղտըղլարը հալտա կինէտէ Քրիստոսուն թալիմաթընը քեամիլէն անլամամըշլար մը... հաշլար օլսուն... պէօյլէ պիր չէյ տէյէմէյիզ... Պօղոս Առաքեալ « էվլէնմիլ օլանլարա պէն տէյիլ իլա Ալլահ թէնպիսի էտէր » տէյօր. քի էրքէք վէ

գարը պիւրի պիւրինտէն այրըմասընլար, վէ այրըլսալար
պիւլէ պաշգասը իլէ էվէմէսինլէր. 1 Կորնթ. 7, 10, 11:

2. — Հերոնիմոսլար, Ոսկեբերանլար, Օգոստի-
նոսլար.... Աղիզ Քիթապըն պու թալիմաթընը անլա-
յամամըշլար մը՝....:

3. — Էկէր գարը պօշամագ Քրիստոսուն թալիմա-
թընտա վար իսէ օնու հասագ էքմէքլէ Քիլիսանըն նէ՞
մէնֆա'աթը օլապիլիւր.... պու ելւզտէն Քիլիսա մէն-
ֆա'աթ տէյիլ, իլլա թէ'ատտի վէ դայէթլէ պէօյիւք դա-
րարլար կէօրտիւ վէ կէնէտէ գարը պօշամայա Ինկիլթէ-
րա փատիշանը Տինճի Հանրիյէ պիւլէ միւսա'ատէ էտէմէ-
տի, չիւնքի գարը պօշամագ Քրիստոսուն թալիմաթըն-
տա եօղտուր....:

Գ. ԱԳԼ ՈՒ ԻՏՐԱՔ ՎԷ ՄԱՆԹԸԳ ՏԱԽԻ
ԳԱՐԸ ՊՕՇԱՄԱԳ ԶԱԻ'Զ ՕԼՄԱՏԸՂԸՆԸ
ՊԻԶԷ ԿԷՍՍԹԷՐԻՅՈՐ

1. — Պօղոս Առաքեալըն եաղտըղընա կէօրէ (Եփես. 5, 23-33) Քրիսթեան նիքեանը Քրիստոսուն Քիլիսայա
պիւրէշմէսինին սուրէթի տիր: Քրիստոս եաշատըղճա վէ
Քիլիսա քէզա Քրիստոսուն սաեհսինտէ եաշատըղճա պի-
ւրպիւրինտէն այրըլամատըղլարը կիպի, պէօյլէտէ նի-
քեան իլէ պաղլանան էրքէք վէ գարը սաղ օլտուղճա
պիւրի պիւրինտէն այրըլամայաճաղլարտըր. Բօմալը.
7, 2-3:

2. — Նիքեան թէն հիսսիյաթընտան զիյատէ ելւ-
րէքլէրին պիւրէշմէսի իւզէրինէ էսաս էտիլմէլի տիր:
Նիքեան իլէ պիւրէշէքէք ա'յնի մէսուլիյէթէ, ա'յնի վա-

զիֆէյէ թապի օլան էրքէք վէ գարը արասընտա ա'յնի
հայաթ, ա'յնի աղամէթ, ա'յնի հուգուգ օլմալըտըր:
Գարը պօշամագ գանուհու իսէ զէվճ վէ զէվճէ արասըն-
տա ֆէսատ, նիֆագ, խուսումէթ, հազարըղլըգ, գըս-
գանճլըգ վէ էմիյէթ սիզլիք գօր: Գարը քէնտի տէրէ-
ճէսինտէն տիւշիւպ պիւր թարզ իլէ քէօլէ օլուր....:

3. — Գարը պօշամագ գանուհու ախլագսըղլըգա
եօլ աշար.... վէ հիճապ հըսսիկաթընը գալտըրըր....:

4. — Զօճուգլարըն թէրպիյէսինէ տախի հազար
իլէ պաղըլամագ....:

ԱԼԹԸՆՃԸ ՊԱՊ

ԶԻՆԱ ՍԵՊԵՊԻ

Սուրբ պապ խորհուրդունուն չեօղիւմէզ պաղը հազգընտա, Ազիզ Բիթապըն Ումուժի վէ Առաքելական Բիւրիսանըն թալիմաթընը կէօսթէրտիքտէն սօնրա, Մատթէոս Աւետարանիչին 5, 32 վէ 19, 9 ահէթլէրինին տողրու մանասընը տախիւանլաթմազ լազըմ տըր: Նաւ սըլքի էվվէճէ սէօյլէտիք պսակըն չեօղիւմէզ պաղընը չեօղէնլէր: Մատթէոս Աւետարանիչին « զինա սէպէպինտէն մա'ատա » սէօղլէրինի հանըլ թարգտա իզան էտէրէք հէմ զինա սէպէպի իչիւն, հէմտէ պաշգա պիր չօզ սէպէպլէր իչիւն դարը պօշամաղա միւսա'ատէ էտիյօրլար:

Ա. Բրիստոս Էֆէնտիմիզին զէմանընտա դարը պօշամազ խոսոսոսունտա հահուտիլէր արասընտա Փարզլը իքի ֆիքիր հախօտ իքի թալիմաթ վար իտի: « Շամմաի » (Schammai) ֆըրգասընա մէնսուպ օլանլար հալընըզ զինա սէպէպի իչիւն թալազնամէ վէրմէյէ միւսա'ատէ էտէրլէր իտի:

« Հիլէլ » (Hillel) ֆըրգասը իսէ պիր չօզ վէ հաթթա ատի սէպէպլէր իչիւն թալազնամէ վէրէրէք նիք հանըն պաղընը չեօղէրլէր իտի: Զիւնքի թալազնամէ վէրմէյէ միւսա'ատէ էտէն ահէթ չօզ աչըզ օլմատըղընտան ֆարզլը թարգտա իզան էտիլէ պիլիւր իտի: « Պիր ատէմ նիսատան պիրիսինի ալըպ էվլէնտիքտէ, էկէր անտէ ա'յիպ պիր չէյ պուլունտուղունտան, մէզպուրէ

անըն նազարընտա մազպուլ օլմաղտա, անա թալազ նաւմէյի հազըպ էլինէ վէրէրէք անը խանէսինտէն սալը վէրսին »: Երկ. Օրէնք 24, 1:

Մասքեոսուն ահէթլիւրի.

1. — « Ֆազաթ պէն իսէ սիղէ տէրիմ քի, հէր քիմ զինատան զայրը պիր սէպէպէ մէպնի զէվճէսինի պօշարսա անա զինա էթտիրի: Վէ հէր քիմ պօշանմըլ օլան իլէ էվլէնիրսէ զինա էթմիլ օլուր » Մատթ. 5, 32:

2. — « Պէն տախի սիղէ տէրիմ քի հէր քիմ զէվճէսինի, զինատան զայրը պիր սէպէպէ պօշայըպտա պաշգասը իլէ էվլէնիրսէ զինա էտէր. քէզալիք պօշանմըլ իլէ էվլէնէն զինա էտէր » Մատթ. 19, 9:

Բրիստոս Էֆէնտիմիզ « Ալլահըն պաղլատըղընը ինսան ալըրմասըն » տէյէրէք դարը պօշամայը գաթիլէն հասազ էթտիքտէն սօնրա պօշ սէպէպլէր իչիւն դարըսընտան այրը հաշամայը տախի հասազ էթտի: Պօշ սէպէպլէր իչիւն գօճասընտան թէրք էտիլմիլ օլան պիր դարը զինա կիւնահընա տիւլէր իսէ, օնուն պու կիւնահընա գօճասը սէպէպ օլմուլ օլույօր: Լաքին զինա էտէն պիր դարըլը, զինատա պուլունտուղու իչիւն գօճասը թէրք էտէր իսէ վէ պու զինաքեար դարը էվվէլքի էթտիլինէ փիւլման օլաճազ հէրինէ, թէրք էտիլտիլի միւտտէթտէ զինատա պուլունուր իսէ, տէվամ էտէր իսէ, գօճասը տախի էյէր օնուն իսլահը նէֆա էթմէտիլինի կէօրէրէք պարըլմասա, օնուն կիւնահընտան գօճասը մէսուլ տէյիլ տիր: Շու հալտա զինատա պուլունան պիր դարըլը գօճասը, վէ զինատա պուլունան պիր էրքէյի դարըսը թէրք էտէպիլիւր, լաքին հէր իքիսիտէ թէքրար էվլէնէմէզլէր, չիւնքի էվլէնիրլէր իսէ զինա էթմիլ օլուրլար: Պու հազըգէթի Պօղոս Առաքեալ

տախի Ալլահ թարաֆընտան պիղէ էօյրէտիյօր, Կաթուղիկէ վէ Առաքելական Քրիստոս տախմա պու թալիմաթ իւղէրէ հարէքէթ էթմիշ տիր:

« Էվլէնմիշ օլանլարա իսէ պէն տէյիլ, լաքին Ալլահ թէնպիհ էտէր քի գարը գօճասընտան այրըմասըն: Վէ էկէր այրըլըր իսէ էօյլէ գալսըն, հախօտ գօճասը իլէ պարըշսըն, էրքէք տախի գարըսընը պըրագմասըն » . (1 Կորնթ. 7, 10-11):

1. — Քրիստոս Էֆէնսիմիզին սեօղիերի տախի պու հազըգէթի կէօսթէրիյօր, զիրա այնի աեթթին իքինճի գըսմընտա Քրիստոս զինա սէպէպի իչիւն, հախօտ պաշպ պիր սէպէպ իչիւն գարըսընը թէրք էտէնյէրի, հախօտ թէրք օլունան գարըլարը թէֆրիզ էթմէյէրէք, գարըսընը պօշայարագ պաշգասը իլէ էվլէնէնտէ, գօճասընտան պօշանմըշ օլան գարը իլէ էվլէնէնտէ զինա եսեր տէյօր:

2. — Շակիթսլէրին սեօղիւնսէն տախի նիքհանըն պաղը զինա սէպէպինէ չէօղիւլմէզ օլտուղու անլաշըլըյօր: Շակիրտլէր Քրիստոսուն պու եէնի թալիմաթընը հազըգէթէն չօզ սըղը, չօզ սէրթ պուլարագ « էկէր գարը իլէ առէմին իշի պէօյլէ իսէ էվլէնմէք կէրէքմէզ » տէտիլէր. Մատթ. 19, 10:

— Էկէր զինա սէպէպինէ նիքհանըն պաղը չէօղիւլէ պիլսէ իտի, պու եէնի թալիմաթ եօգարըտա զիքը էթտիյիմիզ Շամմաի ֆըրգասընըն թալիմաթընտան ֆարգիլը պիր չէյ օլմազ իտի, նէտէ շակիրտլէրին զօրուհա կէլիր իտի: . . .

— Եախօտ շակիրտլէր Քրիստոսուն թալիմաթընը հանըլշ անլաթըշ օլտալար իտի, Քրիստոսուն օնլարա

իգահաթ վէրմէսի իճապ էտէր իտի, քի շակիրտլէրի պու եէնի թալիմաթը հանըլշ մանա իլէ էօյրէթմէսին պաշգալարընա . . .

Հալ պու քի Քրիստոս « գարը իլէ էրքէյին իշի պէօյլէ իսէ Էվլէնմէք կէրէքմէք » տէյէն շակիրտլէրէ աթիտէքի սէօղլէր իլէ ճէվապ վէրիյօր: « Պու սէօղիւքէնտիլէրէ վէրիլմիշ օլանլարտան մա'աաա քիմսէ անլամազ: Զիրա խատըմլար վարքի, անա բանմինտէն պէօյլէ տօղտուլար, վէ խատըմլար վարքի առէմլէր օնլարը էօյլէ էթտիլէր, վէ խատըմլար վարքի կէօքլէրին փատիշանլըղը իչիւն քէնտիլէրինի խատըմ էթտիլէր, իշիթմէյէ գուլաղլարը օլան իշիթսին » Մատթ. 19, 11-12:

3. — Մարկոս (10, 10-11) վէ Ղուկաս (16, 18) Աւետարանիչլէր « զինա սեպէպիմի » զիքը էթմէյօրլար պիլէ: Էկէր զինա սէպէպի իչիւն նիքհանըն պաղը չէօղիւլէ պիլսէ, պու միւհիմմ հօգթայը տախի մութլագա զիքը էտէրլէր իտի:

4. — Պօղոս Առաքեալ « զինա սեպէպի » իլէ տէյիլ, լաքին հալընըզ էօլիւմ իլէ նիքհան պաղընըն չէօղիւլտիւյիւնիւ պիղէ պիլտիրիյօր. Բօմալը. 7, 2-3: Էվլի օլանլարըն պիրի պիրինտէն այրըլմամասընը վէ այրըլսալարտա էվլէնմէմլէրինի, հախօտ կէրի պարըշմալարընը Բապպ թարաֆընտան էմր էտիյօր. 1 Կորնթ. 7, 10-11:

Նատըլքի եօգարըտա կէօրտիւք Առաքելական սուրբ Քրիստա վէ անըն աղիզ հայրապետլէրի, նիքհան պաղընըն, զինա սէպէպի իչիւն հաթթա չէօղիւլմէզ օլտուղունու տախմա էօյրէտիպ միւտաֆա'ա էթմիշլէր տիր վէ էթմէքտէ տիրլէր:

461 սենէսինոտէ Աֆրիգատա Այճէրիանըն էվվէլճէ Միլէվիս (Milévis) վէ չիմտի իսէ Միլահ (Milah) թէս միյէ օլունան չէհրինտէ ագտ էտիլէն Սինօթուռն 17 ինճի կանոնունտա աթիաէքի սէօզլէրի օգույօրուզ :

« Աւետարանըն վէ Առաքեալարըն թալիմաթը իւզէրէ լազըմ տըր քի գարըսընտան թէրք էտիլէն (էրքէք) քէզա գօճասընտան թէրք էտիլէն (գարը) պաշգասը իլէ էվլէնմէսինլէր, լաքին էօյլէ գալսընլար թաքի պարըշալար... » :

791 սենէսինոտէ Ֆրանսանըն Վար (Var) էյալէթինն Ֆրէճիւս (Fréjus) չէհրինտէ ագտ օլունան Սինօթուռն 10 ունճու կանոնունտա չէօյլէ հազըլմըշտըր : « էօյլէ իճապ էտիյօրքի զինա սէպէպիլլէ նիքեհանըն պաղը այրըլտըգտան սօնրա, զինաքեար, գարըսը սաղ օլտուգճա պաշգասը իլէ էվլէնմէք էրքէյէ ճաի'զ տէյիլ տիր : Զիրա հէր նէ գատար Աւետարանըն սահիֆէլէրինտէ Բապպըմըզ զինա սէպէպիլնէ գարըսընը թէրք էթմէյի միւսա'ատէ էյլէտի իսէտէ, օնուռն (էրքէյին) պաշգասը իլէ էվլէնմէսինն միւսա'ատէ էթտիյի օգուռն մատըզընտան մա'ատա հէր թարզ իլէ աչըգտան օնուռն էտիյօր :... »

Ֆարզըր չէհրիլէրտէ ագտ օլունան թեմական սինօթլարըն պու գարարարը քի Առաքեալական Քիլիսա թարաֆընտան թատիգ էտիլմիշլէրտիր, ումում քիլիսալարըն ի'թիգատընը պիզէ կէօսթէրիյօր :

Սուրը Հայրապետլէրին թալիմաթընը էվվէլճէ պիլտիրտիք (տես էջ 25-29) :

Սուրը Օգոստինոս

Սուրը Օգոստինոսուն չու սէօզլէրինի հալընըզ պուրաճըգտա տէրճ էտէլիմ :

« Պու սէպէպտէն տօղրու թալիմաթա կէօրէ, գօճասը սաղ օլտուգճա, հանի (օնուռն ճանը) թէնտէն աչրըլմատըզճա գարը պաղըր տըր : Զիրա սաղ գօճասընըն իտարէսի ալթընտա օլան գարը նօմօսա պաղըրտըր, հանի (գօճասը) թէնտէն հաշատըգճա, լաքին էկէր էօլմիւշ իսէ, հանի (ճանը) թէնտէն չըգմըշ իսէ գօճասընըն նօմօսունտան գուրթարմըշտըր (Բօմալը. 7, 2) : Առաքեալըն նէ՞ջէ քէրրէ թէքրարլանան, նէ՞ջէ քէրրէ զիքր օլունան սէօզլէրի սահիճ տիրլէր, տօղրու տուրլար, աչըգտըրլար : Պիր գարը սօնրատան հիշ պիր էրքէյին գարըսը օլամազ իլք գօճասընըն գարըսը օլմագտան տուր օլմատըգճա : Իլք գօճասընընտա գարըսը օլմագտան տուր օլուր էկէր օ էօլիւրսէ, տէյիլ քի զինա էտէր իսէ : Պունուռն իչիւն զինա սէպէպիլնտէն տօլայը հազգ իւզէրէ գարը թէրք էտիլէպիլիր, լաքին էվվէլքինին պաղը պագի գալըր, պու սէպէպտէն թէրք օլունան գարը իլէ էվլէնէն, զինա մատտէսի իչիւն հաթթա թէրք էտիլմիշ օլսա, զինա էթմիշ օլուր » (Սուրը Օգոստինոս, զինաքեար գէվճ վէ գէվճէ... II, 4) :

Մօսիքիս (moderniste) Լուազի (Loisy) « Աւետարանտա հիշ պիր սէպէպ իչիւն, հաթթա զինա սէպէպի օլսա, գարը պօշամայա ասլա միւսա'ատէ հօգ տուր, վէ Կաթողիկէ Քիլիսա գարը պօշամայա հիշ պիր սէպէպ գապուլ էթմէյէրէք Յիսուսուն թալիմաթընը գալի սուրէթտէ սազլամազ իսթէյօր » տէտի : Մատթէոսուն « զինա սէպէպիլնտէն զայրը » սէօզլէրի իչիւն իսէ, Լուազի հազգալըզ հէրէ սօնրատան իլավէ էտիլմիշ տէր իտի :

Եօգսա հէմ կիւնան էթմիշ օլուրլար, հէմտէ կիւնան հա-
լընտան չըգանա գատար նիքեան հալընա մախսուս օլան
« խորհուրդական » շնորհքտան մահրում օլուրլար :

4. — Քրիսթեան նիքեանը պիր տիր, եանի 1° աջնի
վաղըթտա պիրտէն զիյատէ գարը ալընամազ. 2° նի-
քեանը գարըսընը թէրք էտէրէք պիր պաշգասը իլէ
էվլէնմէք ասլա օլամազ :

5. — Քրիսթեան նիքեանընըն պաղը եալընըզ
էօլիւմ իլէ չէօզիւլէ պիլիւր... զինա սէպէպի նիքեա-
նըն պաղընը չէօզմէյէ հազգ վէրէմէզ :

6. — Բուհանի վէ ճիսմանի հիշ պիր հիւքիւմէթին,
հիշ պիր հիւքիւմտարըն նիքեանըն պաղընը չէօզմէյէ
սալահիյէթի եօզ տուր : « Ալլանըն պաղլատըղընը ինսան
չէօզմէսին » տէյօր Ազիզ Քիթապ : « Կէօք վէ եէր կէչէ-
ճէք, լաքին պէնիմ սէօզլէրիմ կէչմէյէճէքլէր տիր » .
Մատթ. 24, 35 :

7. — Էրքէք վէ գարընըն իշի պէօյլէ դայէթլէ կիւճ
օլտուղու իշիւն, պիզ, Յիսուսուն շակիրտլէրինին տէ-
տիյի կիպի « էվլէնմէք կէրէքմէզ » տէմէյօրուզ, չիւն-
քի պու սէօզիւ քէնտիլէրինէ վէրիլմիշ օլանլարտան
մա'տա քիմսէ անլայամազ, լաքին էվլէնմէք իսթէյէն
կէնճլէրէ աթիտէքի նասիհաթը վէրիւրիզ : « Է'յ կէնճ,
մէզարա գատար սանա արգառաշ օլաճագ լէֆիդէնի,
պիչարէ Մաթուսաղանըն օղլու կիպի տիւյիւնլէրտէ
տանա էսնասընտա ինթիխապ էթմէ, եախօտօնու սի-
նէմա գափուլարընտա արամա, լաքին տուա իլէ Ազիզ
Բուհու սանա լէհպէր թութարագ նամուսլու վէ Ալլահ
տան զօրգան քեամիլ ա'իլէլէր իշինտէ արա :

ԵԷՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԽԻԻԼԱՍԷ

1. — Նիքեանըն միւէսսիսի Ալլան օլուպ պաշլըճա
ինսան ճինսինին չօղլամասը իշիւն օ թէէսիս էտիլտի:
Իմտի Ալլանըն իշպու մագսատընա զըտտ հալլարտա
պուլունան զէվճ վէ զէվճէլէր Ալլանըն էմրինէ գարչը
պիր պէօյիւք կիւնան հափմըշ օլուրլար :

2. — Գարը էրքէյին եարտըմճըսը, արգատաշը,
թէնինտէն թէն վէ քէմիքլէրինտէն քէմիք տիր : Օնուն
թէնի քէնտի հիւքմիւնտէ տէյիլ, իլլա գօճասընըն
հիւքմիւնտէ տիր : Պու սէպէպտէն գարը գօճասընա
եարտըմ վէ իթա'աթ էթմէլի տիր : Քէզա էրքէյին թէնի
քէնտի հիւքմիւնտէ տէյիլ, իլլա գարըսընըն հիւքմիւն-
տէ տիր : Էրքէք գարըսընը քէօլէ կիպի տէյիլ, իլլա
արգատաշը կիպի կէօզէտիպ քէնտի նէֆսի կիպի օնու
սէվմէլիտիր : Զէվճ վէ զէվճէ արասընտա օլան մուհապ-
պէթ, իթթիֆազ վէ իրթիպաթ, Քրիստոս իլէ Քիլիսա-
նըն արասընտա օլան մուհապպէթ, իթթիֆազ վէ իր-
թիպաթ կիպի օլմալը տըր. (Նփեսուս. 5, 22-23) :

3. — Քրիստոս նիքեանը խորհուրդլար տէրէճէ-
սինէ եիւքսէլթտի : Քրիսթեան նիքեանը եէտի խոր-
հուրդլարտան պիրի օլուպ տիրիլէր խորհուրդու տուր :
Պունուն իշիւն օնու ալմայա եազլաշանլար մութլագա
« սրբարար » շնորհք իշինտէ պուլունամալը տըր լար :

8. — Աթիաէքի վաղը՝ այլ տեղգաթլա օղույարագ օնու ֆիքրինաէ հըֆղ էյլէ:

Էվլէնմէք իսթէյէն կէնճին պիրի ինթիսապ էթմէք իսթէտիյի գըղըն հաղընտա զայէթլէ թէճըիպէքեար պիր րահիպին ֆիքրինի անլամագ իչիւն օնա տէաի:

Կեցն վի րահիպ արաւընսա օլան միւլեալիմի.

Կեցն — Հայր սուրբ, ալմագ իսթէտիյիմ գըղըն բարասը հօղաուր.

Րահիպ էլինէ պիր թէմիզ քեաղըտ ալարագ իւզէ-րինէ պիր սըֆր հաղաը (0).

Կեցն — Լաքին պու գըղ կիւզէլ բիանօ չալար...

Րահիպ թէքրար ճէվապ վէրմէյէրէք քեաղըտըն իւզէրինէ պիր սըֆր տահա հաղաը (00).

Կեցն — Հէմաէ պու գըղ զայէթլէ կիւզէլ տիր...

Րահիպ իւչիւնճիւ պիր սըֆր տահա հաղաը (000).

Կեցն — Հայր սուրբ, պու գըղ կիւզէլ բէսիմլէր հափար...

Րահիպ տէօրտիւնճիւ պիր սըֆր տահա իլալէ էթաի (0000).

Կեցն — Օ հիւքսէք մէքթէպլէրաէն աիբլօմալը տըր...

Րահիպ պիր սըֆր տահա գօտու (00000).

Կեցն — Օնուկ կիւզէլ գօնուչխաը վար տըր...

Րահիպ ալթընճը պիր սըֆր տահա հաղաը (000000).

Կեցն — Հայր սուրբ, օ զայէթլէ տինտար վէ քրիս-թեան պիր գըղ տըր...

Րահիպ պուհա ճէվապ օլարագ ալթը սըֆըրըն էօնիւնէ (1) հաղըպ կէնճէ կէօսթէրէրէք տէաի. « Էյ էվլատըմ ինթիսապ էտէճէյին գըղ (1.000.000) պիր միլիօն գըյմէթինտէ տիր, աւա թէրէտաիւտ էթմէյէ-րէք օնուկ իլէ էվլէնէ պիւրպին »:

Յ Ի Ն Ր Ի Ս Թ

Սանիժէ	Սանիժէ
Մուգաւսսեմի	1
Նիքեան ցե° սիր	3
Նիքեանըն միւլեսիսի	3
Նիքեանըն մագաւսը	4
Նիքեան խորհուրդու	5
Քրիսթեան ցիքեանը	
7 խորհուրդաւրսան	
պիրի սիր	6
Նիքեան խորհուրդուցա	
մախսուս օլան լուքՖ	8
Նիքեանըն պիրլիլի	11
Նիքեանըն չեօզիւլմէգ	
պաղը	15
Ա. Էսկի Ահիսսա	15
Բ. Եննի Ահիսսա	16
Ազգային Քիլիսալարըն	
կիօսքիւրիլիւի սե-	
պեպիւր	17
1. Րուս ազգային Քի-	
լիսաւը	17
2. Պուլար ազգային	
Քիլիսաւը	18
3. Րուսիա ազգային	
Քիլիսաւը	19
4. Հայ ազգային Քի-	
լիսաւը	19
Կարողիկէ վի Առա-	
քելական ազիգ Քի-	
լիսանըն բալիմաքը	21
Ուլիղ պսակ	21
Վաւեր պսակ	22
Լրացեալ պսակ	22
Պու հազրգէքի բաւ-	
սիգ քսեր	
1. Ազիգ Քիքապ	23
2. Ազիգ Քիլիսա	24
Սուրբ Հերոնիմոս	26
Սուրբ Յովհան Ոսկե-	
բերան	26
Սուրբ Օգոստինոս	27
Ս. Յովհաննէս 7 իննի	
Ս. Քահանայապէս	27
Եւգիենոս 4 իւննիւ	28
Լեւոն 13 իւննիւ	28

Սահիժէ		Սահիժէ	
Պիոս 11 իննի	28	Պօղոս Առաքեալ	35
Ազլ ու իսրազ վե ման-		Սիմօթլար	36
բըզ	30	Սուրբ Օգոստինոս	36
Զինա սեպեպի	32	Մօսէրնիսը Լուսգի	37
Մասթնունն աներլերի	33	Խիւլասէ	38
Քրիստոսունն սեօղլերի	34	Պիր կենն իլէ պիր	
Շակիրսլերին սեօղլի	34	մօսիքերեմ րանիպ	
Մարկոս վե Դուկաս		արասընսա օլա ն	
Աւեսարանիչլեր	35	միւլեալեմէ	40

Տպագրեցի
12 Օգոստոս 1934
† ՅՈՎՀ. ԱՐՔ. ՆԱԶԼԵԱՆ
ՊԱՏՐԻԱՐԲԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ

ՖԻՅԱԹԸ 10 ՂՐՇ. ՍՈՒՐԻ

Դիմել հետեւեալ հասցեին.

ABBÉ PIERRE CONSTANTINIAN

Eglise Arménienne Catholique — Zahlé (Liban)

ՖԻՅԱԹԸ 10 ՂՐՇ. ՍՈՒՐԻ

Դիմել հետեւեալ հասցեին.

ABBÉ PIERRE CONSTANTINIAN

Eglise Arménienne Catholique — Zahle (Liban)

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594520

